

EKSPERTYZA DOTYCZĄCA PROGRAMÓW AKTYWNOŚCI LOKALNEJ (PAL) W GMINACH WIEJSKICH

**PRZYGOTOWANA POD KIERUNKIEM PROF. DR HAB.
JERZEGO KRZYSZKOWSKIEGO, NSTYTUT SOCJOLOGII
UNIwersytet Łódzki**

ŁÓDŹ 2011

A. Cel i przedmiot badań

Niniejsze opracowanie ma na celu identyfikację i ocenę celów, działań i projektów realizowanych w ramach programów aktywności lokalnej. Postępowanie badawcze zakłada wykorzystanie metody badań niereaktywnych: *desk research*. Analizą treści objęto wieloletnie programy aktywizacji lokalnej opracowane w 6 gminach wiejskich oraz projekty i działania realizacyjne podejmowane w wytypowanych jednostkach. Przedmiot badań stanowiły cele i działania zawarte w programach aktywności lokalnej wybranych gmin wiejskich. Analizie poddano dokumenty przygotowane w poniższych gminach:

- Gmina Jaktorów
- Gmina Oława
- Gmina Michałowice
- Gmina Słupno
- Gmina Czarna Dąbrówka
- Gmina Kowala

B. Wnioski z przeprowadzonej analizy:

Program aktywności lokalnej to zaplanowana sekwencja działań i przedsięwzięć na rzecz rozwiązywania problemów lokalnych oraz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej, realizowana na zasadach partnerskich z instytucjami i organizacjami funkcjonującymi w środowisku lokalnym. Programy skierowane są zarówno do osób funkcjonujących w ramach

konkretnego środowiska, jak i do członków danej społeczności, Działania w ramach programów można zatem kierować albo do mieszkańców określonej jednostki zasadniczego (gmina, powiat) i pomocniczego (sołectwo, osiedle, dzielnica) podziału terytorialnego kraju, lub do określonej grupy zawodowej, społecznej, sąsiedzkiej. Podstawą prawną programu jest art. 110 ust. 10 oraz art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którymi, rada gminy lub rada powiatu, biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej. Programy aktywności lokalnej są ponadto dokumentami obligatoryjnymi w realizacji projektów systemowych dla ośrodków pomocy społecznej ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej Działania 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji poprzez ośrodki pomocy społecznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Wszystkie przeanalizowane programy były zgodne z założeniami dokumentów programowych określających priorytetowe kierunki działań polityki i pomocy społecznej w skali krajowej i globalnej, tj:

- Strategią Rozwoju Kraju,
- Narodową Strategią Integracji Społecznej dla Polski,
- Strategią Polityki Społecznej,
- Narodową Strategią Spójności,
- Strategiami rozwoju poszczególnych województw
- Wojewódzkimi strategiami w zakresie polityki społecznej
- Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki.

Analiza treści programów wskazuje, że przygotowując ich wytyczne kierowano się następującymi zasadami:

Samopomocy, która przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych na rzecz słabszych, zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.

Pomocniczości, która przyjmuje człowieka jako podstawowy podmiot wszelkich spraw i głosi, że inne instytucje powinny być tworzone jako pomocnicze w stosunku do jego działań.

Państwo powinno być tworzone jako pomocnicze w stosunku do wszystkich organizacji, działających w jego ramach i służących obywatelom, a zadania publiczne winny być realizowane na jak najniższym poziomie władzy i administracji publicznej, przez organy znajdujące się najbliżej obywateli. W odniesieniu do pomocy społecznej oznacza ona przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb z zastrzeżeniem, że w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.

Partycypacji, wyrażająca się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.

Samorządności stanowiąca realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, wyrażająca się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz do tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.

Dobra wspólnego przejawiająca się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.

Wielosektorowości polegająca na równoczesnym funkcjonowaniu i współdziałaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Analizowane programy kładą duży nacisk na stymulowanie aktywności i samopomocy mieszkańców objętych zaprogramowanymi działaniami. Główną ideą takiego podejścia jest wyzwalenie i wykorzystanie endogenicznych zasobów społeczności lokalnej, zwłaszcza w sferze kapitału ludzkiego i społecznego. Przy takim podejściu, rola samorządu terytorialnego i służb społecznych, jako swego rodzaju sił egzogenicznych, powinna ograniczać się do kreowania warunków współpracy, aktywizacji i rozwoju społeczno – gospodarczego. W analizowanych programach wykorzystywano przede wszystkim instrumenty oddziaływania pośredniego, tj bodźce mogące wywołać u odbiorców zwiększenie aktywności i zaangażowania w rozwój własny i wspólnoty.

Można przyjąć, że do celów działań realizowanych w ramach analizowanych programów aktywności lokalnej zalicza się:

Szeroko rozumiany rozwój lokalny. W aspekcie społecznym oznaczający dążenie do zintegrowanej, aktywnej i sieciowo zorganizowanej wspólnoty lokalnej. W aspekcie gospodarczym – poprawę jakości kapitału ludzkiego, kwalifikacji zawodowych i społecznych niezbędnych w procesie aktywizacji zawodowej mieszkańców wsi, a w konsekwencji, zwiększenie zatrudnienia. W aspekcie kulturowym – zaangażowanie mieszkańców w życie wspólnoty z poszanowaniem tradycji lokalnej, zwiększenie dostępu do dóbr kultury, zwiększenie poziomu uczestnictwa w kulturze.

Przełamywanie psychologicznej (społecznej) bariery rozwoju. Należy ją interpretować jako niechęć lokalnej społeczności do zmian i reform, brak motywacji do działania, brak inicjatywy i przedsiębiorczości. Apatia społeczności lokalnej jest uznawana za jedną z najtrudniejszych, ale i najważniejszych do przezwyciężenia, barier rozwoju lokalnego. Postawa taka powoduje, iż nierzadko mamy do czynienia raczej ze zbiorowością lokalną, którą łączy jedynie fakt wspólnego zamieszkiwania określonego terytorium, niż ze społecznością lokalną, którą cementuje poczucie tożsamości i wspólnego celu

Rozwój partnerstwa lokalnego. Współdziałanie aktorów lokalnych wokół powszechnie akceptowanego planu działań na rzecz społeczności lokalnej (PAL). Szczególnie istotnym aspektem partnerstwa jest współpraca międzysektorowa, wyrażająca się we wspólnych działaniach sektora publicznego, prywatnego i społecznego, zarówno w sferze użyteczności publicznej (realizacja zadań publicznych) jak i poza nią (nieformalne wsparcie i współpraca, społeczna odpowiedzialność biznesu).

W analizowanych programach zakładano wykorzystanie poniższych metod:

środowiskowej pracy socjalnej - działania realizowane przez pracowników socjalnych, mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,

działań o charakterze środowiskowym – inicjatywy integrujące obejmujące między innymi, badania, opracowania, analizy, edukację społeczną i obywatelską, spotkania konsultacje, debaty, organizowanie i inspirowanie do udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w

szczegółności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

instrumentów aktywnej integracji – zgodnie z dokumentem: „Zasady przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych

Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013”, pracownik socjalny oraz inni projektodawcy mogą stosować, i finansować, zestaw instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, mających doprowadzić do przywrócenia osób wykluczonych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanym przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Wyróżnia się 4 grupy instrumentów aktywnej integracji

1. instrumenty aktywizacji zawodowej:

- uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej
- uczestnictwo w zajęciach Klubu Integracji Społecznej
- uczestnictwo w zajęciach reintegracji zawodowej u pracodawcy

2. instrumenty aktywizacji edukacyjnej:

- zajęcia szkolne związane z uzupełnieniem wykształcenia ogólnego na poziomie podstawowym, gimnazjalnym lub średnim;
- zajęcia w ramach kształcenia ustawicznego mające na celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego lub potrzeb wynikających ze specyfiki niepełnosprawności;

3. instrumenty aktywizacji zdrowotnej:

- badania profilaktyczne lub specjalistyczne w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia;
- terapia psychologiczna lub psychospołeczna dla rodzin lub osób;
- program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, o którym mowa w przepisach o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- skierowanie wniosku do powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności;

- program psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego w przypadku osób uzależnionych od alkoholu, w rozumieniu przepisów o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
  - program terapeutyczny w zakładzie opieki zdrowotnej, dla osób uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii;
  - turnusy rehabilitacyjne, zespoły ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo, rekreacyjnych, zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych;
  - badania profilaktyczne i szczepienia ochronne dla dziecka osoby będącej stroną kontraktu lub uczestnikiem programu.
- 4. instrumenty aktywizacji społecznej:**
- organizowanie i finansowanie uczestnictwa w ośrodkach dziennego wsparcia, świetlicach i klubach, o których mowa w przepisach pomocy społecznej oraz przepisach o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
  - koszty vouchera (talonu) na samodzielny zakup usług społecznych dokonywanego przez osobę będącą stroną kontraktu socjalnego lub inną formą działań – objętą działaniami aktywnej integracji, jako działanie służące usamodzielnieniu klienta pomocy społecznej. Zasady zakupu usług i ich wykaz określa ośrodek pomocy społecznej lub powiatowe centrum pomocy rodzinie,
  - organizacja i finansowanie usług wspierających osoby niepełnosprawne, w tym kosztów zatrudnienia tłumacza osoby głuchoniemej, przewodnika osoby niewidomej, asystenta osoby niepełnosprawnej;
  - organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym kosztów zatrudnienia animatora lokalnego, lidera klubu integracji społecznej, streetworkera;
  - organizacja i finansowanie usług wsparcia i aktywizacji rodzin marginalizowanych, w tym kosztów zatrudnienia asystenta rodzinnego;
  - pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych (art. 36, pkt. 2 lit q ustawy o pomocy

społecznej), osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych;

- organizacja i finansowanie kosztów wolontariatu, zgodnie z przepisami o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub wolontariuszy;
- organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych, w tym kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub lub grupę;
- organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych, w tym

kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej klub lub grupę;

- organizacja i finansowanie poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej, mediacji rodzinnej oraz udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, służące przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy;
- organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową.

W zakresie aktywnej integracji, w badanych dokumentach planowano wdrożenie instrumentów aktywizacji społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej.

Według wytycznych „Zasad przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej...” w programie aktywności lokalnej muszą być określone następujące elementy:

- cele programu (E1),
- przewidywane rezultaty (E2),
- ocena zasobów niezbędnych do uzyskania założonych celów (E3),
- szczegółowy opis planowanych działań (E4),
- czas trwania programu i harmonogram realizacji poszczególnych działań (E5),

- budżet przewidziany na realizację programu z podziałem na poszczególne kategorie wydatków (E6),
- podział odpowiedzialności za realizację poszczególnych części składowych programu (E7)
- uzasadnienie realizacji programu (E8).

Informacje na temat konstrukcji formalnej (obecności poszczególnych elementów obligatoryjnych) badanych programów aktywności lokalnej prezentuje tabela nr 1.

Tab. 1: Struktura formalna badanych programów aktywności lokalnej

PROGRAM	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	E8
Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Jaktorów na lata 2011-2016	+	+	+	+	+	+	+	+
Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Oława	+	-	-	+	-	-	-	+
Gminny Program Aktywności Lokalnej na lata 2008 – 2013, Gmina Michałowice	+	+	+	+	+	+	+	+
Program Aktywności Lokalnej Gminy Słupno na lata 2008 – 2013	+	-	-	+	+	+	+	+
Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Czarna Dąbrówka	+	-	-	+	+	-	+	+
Program Aktywności Lokalnej dla gminy Kowala na lata 2010-2011	+	+	+	+	+	+	+	+

Źródło: opracowanie własne

Z powyższej tabeli wynika, że niemal wszystkie analizowane programy zawierały w swej treści większość wymaganych formalnie elementów. Wyjątek stanowił dokument sporządzony w Gminie Oława, w którym zabrakło wszystkich elementów o charakterze aplikacyjnym. W tabeli wyróżniono kolorem dwie kolumny, wymagające szerszego komentarza. E3, czyli ocena zasobów służących realizacji programu, to składowa, która pojawiła się w strukturze programu aktywności lokalnej zaledwie połowy badanych dokumentów, chociaż wszystkie gminy szczegółowo zaplanowały działania realizacyjne w ramach PAL. Zaznaczona na zielono kolumna E6 (czyli budżet programu), pozornie wskazuje

na uwzględnienie tego elementu w czterech z sześciu analizowanych programów, ale należy w tym miejscu wyraźnie podkreślić, że w programach aktywności lokalnej wskazywano jedynie potencjalne źródła finansowania zaplanowanych działań, nie podając żadnych szacunków w zakresie kosztów ich realizacji. Szczegółowe informacje na temat finansowania przedsięwzięć pojawiały się za to na etapie projektów realizacyjnych. Sytuacja ta wynika zapewne z faktu, że OPS, jako jednostki budżetowe gminy, nie mogą prowadzić w pełni samodzielnej gospodarki finansowej i bazują na budżecie zasadniczy. Ponieważ większość PAL ma charakter długookresowy, trudno jest prognozować niezbędne nakłady, na podstawie

jednorocznych planów finansowych.

C. Zestawienie działań zaplanowanych i realizowanych w ramach programów aktywności lokalnej w wybranych gminach

I. GMINA JAKTORÓW

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Jaktorów na lata 2011-2016

1. Cel główny Programu

Celem Programu Aktywności Lokalnej dla gminy Jaktorów na lata 2011 – 2015 jest tworzenie aktywnej, zintegrowanej społeczności, pozostającej w ciągłym dialogu obywatelskim, realizującej lokalne inicjatywy, w szczególności na rzecz osób, rodzin i grup będących w procesie wykluczenia społecznego lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Cele szczegółowe

- Upowszechnianie form aktywnej integracji społecznej, poprzez promowanie różnych form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej wśród osób, rodzin i grup społecznych.

- Ograniczanie izolacji i zwiększanie poczucia własnej wartości osób, rodzin i grup oraz osób z ich otoczenia będących w procesie wykluczenia społecznego lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Profilowanie umiejętności radzenia sobie z problemami w zakresie pokonywania trudności wśród osób, rodzin i grup będących w procesie wykluczenia społecznego lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób z ich otoczenia.
- Wzmocnienie rozwoju osobistego i społecznego osób, rodzin i grup społecznych.
- Uświadamianie problemów, a także aktywizacja i motywowanie środowiska lokalnego do działania na rzecz społeczności lokalnej, a w szczególności osób, rodzin i grup będących w procesie wykluczenia społecznego lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób z ich otoczenia.
- Wspieranie aktywności lokalnych instytucji i organizacji społecznych poprzez podejmowanie współpracy oraz tworzenie warunków do powstawania struktur działających na rzecz społeczności lokalnej.
- Poprawa funkcjonowania i jakości życia społeczności lokalnej, poprzez upowszechnianie dostępu do informacji w zakresie wiedzy, edukacji, poradnictwa i kultury.

3. Realizatorzy

GOPS

Zespoły Szkół z Jaktorowa i Międzyborowa

4. Zasoby służące realizacji programu

Kadra GOPS

Środki finansowe własne (GOPS) i pochodzące z EFS

Zasoby techniczne:

- pomieszczenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, wyposażone w podstawowy sprzęt biurowy, z dostępem do Internetu,

- sale szkolne gdzie odbywać się będą spotkania dla uczestników grupy wsparcia i grupy samopomocowej,
- hala sportowa i boisko do organizacji zajęć sportowych i olimpiady sportowej, czy imprezy integracyjnej

5. Działania realizacyjne

Działania z zakresu aktywnej integracji

1. aktywizacja edukacyjna, odnosząca się do zdobywania nowych kompetencji i umiejętności, w formie warsztatów edukacyjnych i treningu kompetencji społecznych, dotyczących poznawania i funkcjonowania w różnych sferach życia społecznego oraz

zdobywania nowych umiejętności praktycznych, przydatnych w sytuacjach życiowych;

2. aktywizacja zdrowotna, w formie terapii psychospołecznej w zakresie komunikacji międzyludzkiej i kształtowania umiejętności interpersonalnych, poprzez rozpoznanie własnych potrzeb oraz wyznaczania celów i dążenia do ich realizacji, a także twórczego myślenia oraz rehabilitacji usprawniającej jako motywacji do podejmowania odpowiedzialności za własne zdrowie;
3. aktywizacja społeczna, poprzez usługi wspierające oraz uczestnictwo w grupach samopomocowych, służące wzmocnieniu kompetencji do rozwiązywania własnych problemów oraz odkrywaniu w sobie i w swoim środowisku lokalnym nowych sił, osób, grup i doświadczeń oraz organizacja wolontariatu jako szczególnej formy samorealizacji i aktywności społecznej.

Działania o charakterze środowiskowym (integrujące, edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne i sportowe):

1. diagnozowania problemów i potrzeb społeczności lokalnej, a zwłaszcza osób, rodzin i grup będących w procesie wykluczenia społecznego lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób z ich otoczenia, a także rzecznictwa ich interesów, jak również promowania zasad pomocniczości lub partycypacji oraz postaw humanitarnych;

2. tworzenie i inspirowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność gminy, jak również organizowanie i realizowanie imprez integracyjnych, rekreacyjnych, sportowych i okolicznościowych, a także spotkań, konsultacji i debat społecznych;
3. tworzenie i promowanie pracy w partnerstwie poprzez wspieranie lokalnych inicjatyw i organizacji społecznych oraz liderów i partnerów społecznych.

Działania promocyjne:

1. upowszechnianie form aktywnej integracji społecznej poprzez prezentowanie badań i opracowanych analiz obejmujących działania prospołeczne oraz projekty aktywizujące i integrujące;
2. prowadzenie akcji informacyjnej oraz edukacji społecznej w zakresie uświadamiania problemów osób, rodzin i grup społecznych oraz ich otoczenia, będących w procesie wykluczenia społecznego lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
  - a) wykorzystanie kanałów informacyjnych, dialog, przekaz, ogłoszenia, tablice informacyjne, broszury, lokalna prasa i radio.

6. Adresaci działań

Członkowie wspólnoty gminnej, w szczególności: osoby, rodziny i grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym i wykluczone społecznie. W procesie rekrutacji wykorzystywane są dane GOPS i partnerów społecznych, zwłaszcza szkół (w zakresie problemów wychowawczych)

7. Przewidywane rezultaty programu

1. Wzrost zaangażowania w życie społeczne wśród społeczności lokalnej.
2. Upowszechnienie problemu osób, rodzin i grup pochodzących ze środowisk dotkniętych zagrożeniami.
3. Ograniczenie marginalizacji i izolacji osób, rodzin i grup społecznych oraz osób z ich otoczenia, będących w procesie wykluczenia społecznego lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Wzrost pozytywnych relacji międzyludzkich prowadzących do integracji oraz łączności ze środowiskiem lokalnym.

5. Realizacja inicjatyw podejmowanych na rzecz społeczności dających możliwości rozwoju i samorealizacji.
6. Poprawa funkcjonowania w codziennych sytuacjach życiowych oraz jakości życia wśród społeczności lokalnej.
7. Animowanie wolontariatu i społecznego partnerstwa oraz lokalnych liderów i organizacji społecznych.
8. Rozwój usług i specjalistycznego wsparcia oraz działań samopomocowych.
9. Realizacja projektów aktywizujących i integrujących oraz innych przedsięwzięć będących odpowiedzią na realne potrzeby społeczności.
10. Skuteczniejsze i bardziej efektywne wykorzystanie istniejących zasobów.

8. Finansowanie

- środki unijne, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
- środki własne gminy;
- środki własne podmiotów zaangażowanych w realizację projektów w ramach Programu Aktywności Lokalnej.

PROJEKTY I PROGRAMY REALIZOWANE W GMINIE JAKTORÓW: „Pokonaj Siebie” III Olimpiada Niepełnosprawnych Sportowców

Olimpiada odbyła się 18 czerwca 2011r. Organizatorami byli UG Jaktorów i GOPS w Jaktorowie. Jako główne przesłanki przedsięwzięcia wskazano:

- Popularyzacja sportu wśród osób z niepełnosprawnością, wyposażenie w określone umiejętności i nawyki sportowe;
- rozpowszechnianie idei olimpiad specjalnych;

- propagowanie aktywnych postaw oraz sprawności fizycznej i zdrowia;
- kształtowanie szlachetnej rywalizacji w duchu „fair play”;
- integracja osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną.

Organizatorzy przewidzieli konkurencje indywidualne i zespołowe. Dla uczestników indywidualnych przygotowano medale upamiętniające udział w III Olimpiadzie Osób Niepełnosprawnych w Jaktorowie oraz dyplomy dla zdobywców pierwszego, drugiego i trzeciego miejsca. Dla drużyn przewidziano puchary upamiętniające udział w Olimpiadzie.

Do udziału w Olimpiadzie zaproszono:

1. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Milanówku, Uczestnicy: **8 osób niepełnosprawnych + 6 opiekunów;**
2. Dom Rehabilitacyjno-Opiekuńczy w Milanówku, Uczestnicy: **7 osób niepełnosprawnych + 2 opiekunów;**
3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Podkowie Leśnej, Uczestnicy: **8 osób niepełnosprawnych + 3 opiekunów;**
4. Dom Dziennego Pobytu w Żyrardowie, Uczestnicy: **8 osób niepełnosprawnych + 10 opiekunów;**
5. Szkoła Specjalna Nr 3 w Grodzisku Mazowieckim, Uczestnicy: **8 osób niepełnosprawnych + 2 opiekunów;**
6. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żyrardowie, Uczestnicy: **8 osób niepełnosprawnych + 2 opiekunów;**
7. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jurkach, Uczestnicy: **6 osób niepełnosprawnych + 2 opiekunów;**
8. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lesznie, Uczestnicy: **8 osób niepełnosprawnych + 2 opiekunów;**
9. Warsztaty Terapii Zajęciowej Malwa Plus w Grodzisku Mazowieckim, Uczestnicy: **8 osób niepełnosprawnych + 6 opiekunów;**

10. Zespół Gospodarzy, osoby niepełnosprawne, seniorzy, Uczestnicy: 12 osób zawodnicy + 2 opiekunów:

11. Zespół Gospodarzy, młodzież niepełnosprawna, juniorzy, Uczestnicy: 5 osób zawodnicy + 2 opiekunów

Gminny program w zakresie dożywiania dzieci do 7 roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz innych osób zagrożonych brakiem posiłku lub żywności.

1. Cel główny programu

Program realizowany w gminie Jaktorów od roku 2006 wynika z złożeń Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2005-2010 oraz w ustawie z dnia 29 grudnia 2005r o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, na lata 2006-2013 (Dz.U. Nr 267 poz. 2259 ze zmianami).

Celem ogólnym programu jest rozwiązanie następujących problemów:

Niedoborów żywienia będących skutkiem braku środków pieniężnych na posiłek i żywność oraz zaniedbań lub ograniczeń potrzeb, zwłaszcza wobec dzieci i młodzieży uczącej się.

Niedożywienia jako czynnika powodującego poważne konsekwencje dla zdrowia psychofizycznego oraz rozwoju fizycznego i umysłowego.

2. Cele strategiczne programu

Jako cele strategiczne programu wskazano:

- Dożywianie dzieci do 7 roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.
- Zapewnienie posiłku lub żywności albo środków pieniężnych na ich zakup dla osób zagrożonych brakiem posiłku lub żywności.
- Upowszechnianie zdrowego stylu żywienia.

3. Realizatorzy

Wójt gminy Jaktorów.

GOPS w Jaktorowie

Szkoły i przedszkola z terenu gminy

Inni partnerzy

4. Zasoby służące realizacji programu

- kadra GOPS

- środki własne gminy i dotacja celowa z budżetu państwa
- baza żywieniowa zapewniona przez szkoły i przedszkola z terenu gminy

5. Działania realizacyjne

Zabezpieczenie środków pieniężnych na realizację programu.

Organizowanie pomocy w formie zakupu posiłku dla dzieci do 7 roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej w szkołach i przedszkolach na terenie gminy Jaktorów.

Współpraca z placówkami oświatowymi z terenu gminy oraz innymi podmiotami realizującymi program w zakresie dożywiania dzieci do 7 roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz innych osób pozbawionych posiłku lub żywności

Świadczenie pomocy w formie rzeczowej w zakresie zakupu żywności lub w formie pieniężnej w zakresie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności, w tym na zakup posiłku dzieciom przebywającym w placówkach oświatowych, gdzie rodzice zobowiązani są do ponoszenia kosztów żywienia.

6. Adresaci działań

program skierowany jest do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji, a w szczególności:

- dzieci do 7 roku życia,
- uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,
- innych osób zagrożonych brakiem posiłku lub żywności,

jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub na osobę na w rodzinie nie przekracza 150% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

7. Przewidywane rezultaty programu

- Ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci do 7 roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.
- Polepszanie stanu zdrowia dzieci do 7 roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.
- Poprawa sytuacji życiowej osób i rodzin pozbawianych posiłku lub żywności.
- Promocja zdrowego stylu żywienia.

8. Finansowanie

Środki własne gminy i dotacja z budżetu państwa, przy czym: wysokość środków własnych wydatkowanych na wykonanie programu nie może być mniejsza niż 40% planowanego kosztu dożywiania ogółem, na dany rok jego realizacji.

W roku 2010 koszt programu wynosił 150 000zł, z czego środki własne to 60 000zł natomiast dotacja celowa: 90 000zł.

Gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną na lata 2011-2016

1. Cel główny

Wzmocnienie pozycji dziecka i rodziny na terenie gminy.

2. Cele i działania realizacyjne

W analizowanym dokumencie zaprogramowano hierarchiczną ścieżkę celów i działań realizacyjnych. Szczegółowe zestawienie przedsięwzięć służących realizacji programu

prezentuje poniższa tabela:

Tab.2. działania zaprogramowane w gminnym systemie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną na lata 2011 – 2016 w gminie Jaktorów

CEL STRATEGICZNY	Wspieranie funkcjonowania rodziny		
CELE OPERACYJNE	budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodziny wychowujących dzieci	wzmacnianie potencjału i możliwości własnych rodzin oraz warunków ich wykorzystania;	rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem lub członkiem rodziny
DZIAŁANIA	<p>diagnozowanie warunków życia rodzin, z uwzględnieniem ich położenia i potrzeb, a w szczególności rodzin wielodzietnych i niepełnych oraz rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem lub członkiem rodziny;</p> <p>dostarczenie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i bytowej, poprzez udzielanie im różnych form wsparcia pieniężnego oraz w zakresie poradnictwa, przewidzianych w ustawach o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych;</p> <p>zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin na wypadek utraty pracy lub zdrowia;</p> <p>wspieranie rodzin dysfunkcyjnych i zagrożonych dysfunkcyjnością poprzez stosowanie profilaktyki i niedopuszczanie do sytuacji kryzysowych w rodzinach;</p> <p>ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą uzależnieniami oraz przestępczością;</p> <p>zapewnienie opieki i wychowania zastępczego dzieciom i młodzieży pozbawionych opieki rodzicielskiej;</p> <p>pomoc rodzinom z osobami niepełnosprawnymi, przewlekle i psychicznie chorymi udzielanie wsparcia w sytuacji urodzenia się dziecka niepełnosprawnego, pomoc w diagnozowaniu, leczeniu i rehabilitacji;</p> <p>włączenie w życie społeczności dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ludzi młodych z problemami edukacyjno-wychowawczymi i nieprzystosowanych społecznie;</p> <p>tworzenie i realizacja programów służących rozwojowi młodego pokolenia i ich rodzin oraz edukacji i przygotowanie dzieci i młodzieży do pełnienia funkcji rodzinnych i społecznych;</p> <p>rozwijanie środowiska społecznego sprzyjającego wyzwalaniu potrzeb intelektualnych, twórczych,</p>		

	<p>organizacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży; kształtowanie postaw prospołecznych poprzez promowanie i wspieranie wolontariatu w środowisku lokalnym; systematyczne analizowanie i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.</p>		
CEL STRATEGICZNY	Wzmacnianie sytuacji edukacyjnej i wychowawczej dzieci i młodzieży.		
CELE OPERACYJNE	wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży, w tym również niepełnosprawnych;	wzmacnianie systemu, gwarantującego prawidłowy przebieg procesu edukacji i wychowania	ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem
DZIAŁANIA	<p>diagnozowanie sytuacji edukacyjnej i wychowawczej dzieci i młodzieży, pod kątem ich potrzeb i oczekiwań; dostarczenie usług i świadczeń, w tym pomocy pieniężnej, służących wyrównaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży; tworzenie systemu wspierającego proces edukacji uczniów niepełnosprawnych, w tym umożliwienie kształcenie w szkołach ogólnodostępnych; podejmowanie współpracy z placówkami oświatowo-opiekuńczymi na rzecz poprawy sytuacji edukacyjnej i wychowawczej dzieci i młodzieży; inspirowanie rodziców do uczestnictwa w procesie dydaktyczno-wychowawczym swoich dzieci; wspieranie wszelkich inicjatyw służących rozwojowi dzieci i młodzieży; tworzenie i realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych, wspierających możliwość indywidualnego rozwoju i sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowaniu kariery; prowadzenie systematycznego monitoringu sytuacji edukacyjnej i wychowawczej dzieci i młodzieży.</p>		
CEL STRATEGICZNY	Promowanie zdrowego stylu życia		
CELE OPERACYJNE	rozwijanie warunków służących aktywności fizycznej dzieci i młodzieży;	kompensacja deficytów zdrowotnych	wspieranie opieki zdrowotnej nad dzieckiem niepełnosprawnym
DZIAŁANIA	<p>diagnozowanie środowiska rodzin pod kątem stanu zdrowia i potrzeb zdrowotnych; promowanie zdrowego stylu życia oraz zdrowej rodziny poprzez tworzenie warunków do zachowań prozdrowotnych; rozwój programów ochrony zdrowia dzieci i młodzieży, w tym zapobiegających ich niedożywieniu; propagowanie aktywnych form wypoczynku poprzez wspieranie zorganizowanych form wypoczynku i turystyki; organizowanie i finansowanie imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, w tym również niepełnosprawnej; monitorowanie systemu promującego zdrowy styl życia.</p>		
CEL STRATEGICZNY	Poprawa bezpieczeństwa dziecka i rodziny		
CELE OPERACYJNE	wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny	ograniczenie przemocy rodzinnej i rówieśniczej oraz ochrona dziecka krzywdzonego;	przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży

DZIAŁANIA	<p>diagnozowanie środowiska rodzinnego doznających przemocy, krzywdzenia i innych form deprawacji; zapobieganie oraz niwelowanie skutków problemów społecznych, zwłaszcza grożących bezradnością, degradacją i marginalizacją społeczną;</p> <p>tworzenie programów zwiększających poczucie bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży; przeciwdziałaniu przemocy, w tym przemocy rówieśniczej i przestępczości dzieci i młodzieży; wspieranie i poradnictwo rodziców w zakresie diagnozy zagrożeń i uzależnień u dzieci i młodzieży; monitorowanie stanu bezpieczeństwa dziecka i rodziny oraz zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.</p>
-----------	---

Źródło: Opracowanie własne

3. Adresaci działań

Program jest skierowany do rodzin wychowujących dzieci, z terenu gminy Jaktorów, które z powodu trudności nie radzą sobie z ich pokonaniem, w związku z czym wymagają podejmowania celowych interwencji oraz programowego wsparcia

4. Przewidywane rezultaty programu

Brak informacji

5. Realizatorzy

Za realizację programu odpowiada GOPS. W dokumencie przyjęto też możliwość współpracy z placówkami oświatowo wychowawczymi i ochrony zdrowia oraz policją i gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych.

6. Zasoby służące realizacji programu

Brak informacji

7. Finansowanie

Program jest finansowany z środków własnych gminy, przeznaczonych na realizację zadań pomocy społecznej oraz rządowych dotacji celowych lub środków pozyskanych na wykonanie ustalonych projektów.

II. GMINA OŁAWA

Program aktywności lokalnej dla Gminy Olawa

1. Cel główny

Zwiększenie aktywności mieszkańców gminy ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym

2. Cele szczegółowe

- Stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej
- Wsparcie postaw obywatelskich poprzez promocję działań prospołecznych, edukację itp.
- Aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia
- Poprawa jakości życia przez zaspokajanie potrzeb społecznych

3. Działania realizacyjne

- 1) Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną
- 2) Promowanie i wspieranie projektów realizowanych w partnerstwie
- 3) Otwarcie instytucji samorządowych na współpracę z NGOs i wspólnotą lokalną
- 4) Wspieranie organizacyjne i finansowe inicjatyw lokalnych
- 5) Wspieranie liderów lokalnych poprzez pomoc techniczną i dostęp do informacji
- 6) Poprawa dostępu do informacji publicznej
- 7) Wspieranie rozwoju informacji obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, wsparcia i edukacyjnych
- 8) Pomoc w pozyskiwaniu środków pomocowych z innych źródeł niż budżet gminy
- 9) Organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych

4. Adresaci działań

Poszczególne społeczności lokalne

Poszczególne grupy społeczne z terenu gminy

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym

Osoby pozostające w otoczeniu klientów pomocy społecznej

5. Przewidywane rezultaty programu

Brak informacji

6. Realizatorzy

Brak informacji

7. Zasoby służące realizacji programu

Brak informacji

8. Finansowanie

Brak informacji

PROJEKTY I PROGRAMY REALIZOWANE W GMINIE OŁAWA:

Projekt „Potrzebujemy siebie nawzajem” skierowany do młodzieży w wieku 15-18 lat. Projekt realizowano w latach 2009 – 2010 w czterech miejscowościach powiatu oławskiego: Bystrzycach, Marcinkowicach, Niemilu i Osieku. W roku 2009 w projekcie uczestniczyły 32 osoby, w 2010 roku 20 osób.

Głównym celem projektu był rozwój umiejętności społecznych i zawodowych młodych mieszkańców gminy Oława zagrożonych wykluczeniem społecznym. Realizacja projektu miała umożliwić osiągnięcie następujących celów szczegółowych:

1. Podniesienie poziomu samooceny
2. Podniesienie w hierarchii wartości szkoły, samorozwoju, pracy, rodziny i przynależności do danej społeczności lokalnej
3. Odkrycie własnego potencjału i możliwości jego wykorzystania na ścieżce edukacyjno – rozwojowej
4. Rozwijanie umiejętności aktywnego spędzania wolnego czasu
5. Zmotywowanie do podjęcia działań na rzecz społeczności lokalnej

W ramach aktywnej integracji w projekcie wykorzystano instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej. w trakcie trwania projektu zrealizowano cykliczne zajęcia (warsztaty) z psychologiem, doradcą zawodowym, kuratorem, zajęcia z komunikacji, aktywizacji społecznej oraz warsztaty bębniarskie.

Przeprowadzono także indywidualne konsultacje z psychologiem i doradcą edukacyjno – zawodowym

Projekt przewidywał również organizację imprez integrujących społeczność lokalną.

W ramach działań środowiskowych zorganizowano następujące przedsięwzięcia: imprezy taneczne, koncert rockowy, spektakle, festyn rodzinny,

Wszyscy uczestnicy projektu byli klientami pomocy społecznej zakwalifikowanymi do PAL.

III. GMINA MICHAŁOWICE

Gminny program aktywności lokalnej na lata 2008 – 2013

1. Cel główny

rozwój społeczny poprzez aktywizowanie lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i tym samym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

2. Cele szczegółowe

- 1) stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej,
- 2) wsparcie postaw obywatelskich poprzez zwiększenie kompetencji społecznych, promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji o uprawnieniach oraz edukację,
- 3) poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych,
- 4) integracja społeczna,
- 5) aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia,

6) poprawa funkcjonowania osób wykluczonych w społeczeństwie,

3. Działania realizacyjne

- 1) promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym,
- 2) promowanie i wspieranie projektów realizowanych w partnerstwie,
- 3) współdziałanie instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością,
- 4) wspieranie organizacyjne oraz finansowe lokalnych inicjatyw,
- 5) wspieranie lokalnych liderów,
- 6) umożliwienie dostępu do informacji i konsultacji,
- 7) organizowanie i wspieranie rozwoju edukacji społecznej i obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, edukacyjnych i innych
- 8) organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych,
- 9) tworzenie partnerstw i promowanie pracy w partnerstwie,
- 10) badanie potrzeb i problemów mieszkańców,
- 11) poszukiwanie alternatywnych środków na finansowanie lokalnych inicjatyw z innych źródeł niż dochody własne Gminy Michałowice,
- 12) realizacja programu CAL w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej,
- 13) realizacja programu Ośrodek Pomocy Społecznej jako Gminne Centrum Wolontariatu,
- 14) inne wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami programu.

4. Adresaci działań

- 1) członkowie danej społeczności,
- 2) osoby z konkretnego środowiska,
- 3) grupy społeczne,
- 4) osoby wykluczone oraz zagrożone wykluczeniem społecznym i ich otoczenia.

5. Przewidywane efekty programu

- 1) integracja społeczności lokalnej i grup społecznych,
- 2) zdiagnozowanie potrzeb i problemów oraz planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby,
- 3) skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów,
- 4) podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych oraz inicjowanie nowych form i metod pracy,
- 5) stworzenie płaszczyzny sprzyjającej angażowaniu się w życie lokalnej społeczności,
- 6) wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące,
- 7) wzrost zaangażowania instytucji oraz organizacji pozarządowych w zakresie podejmowania działań środowiskowych,
- 8) powstanie lokalnych grup działania oraz nowych organizacji pozarządowych,
- 9) realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności,
- 10) stały monitoring potrzeb środowiska lokalnego,
- 11) aktywizacja osób wykluczonych,
- 12) poprawa funkcjonowania osób wykluczonych w społeczeństwie.

6. Realizatorzy

1. Urząd Gminy Michałowice
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
3. pozostałe jednostki organizacyjne i pomocnicze
4. organizacje pozarządowe

7. Zasoby służące realizacji programu

Brak informacji

8. Finansowanie

dochody własne Gminy Michałowice,

źródła zewnętrzne w tym dobrowolnych darowizn osób fizycznych i prawnych.

PROJEKTY I PROGRAMY REALIZOWANE W GMINIE MICHAŁOWICE

PAL 2008 „Silna rodzina” realizowany przez GOPS w ramach programu „Aktywnie do rozwoju” współfinansowanego przez EFS.

Cel główny:

Wsparcie 11 rodziców w przezwyciężaniu barier utrudniających funkcjonowanie w życiu rodzinnym i społecznym

Cele szczegółowe:

1. Wzmocnienie kompetencji i umiejętności społecznych w tym wychowawczych
2. zwiększenie umiejętności o charakterze zawodowym
3. zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa
4. wzrost aktywności społeczno –zawodowej
5. podniesienie poczucia własnej wartości

projekt obejmował następujące przedsięwzięcia:

1. warsztaty kompetencji życiowych (10 godzin)
2. wyjazdowy warsztat umiejętności społecznych (15 godzin)
3. kurs komputerowy (10 godzin)
4. poradnictwo specjalistyczne: psycholog i doradca zawodowy (30 godzin)
5. piknik integracyjny dla uczestników projektu i ich rodzin

Finansowanie projektu: EFS , środki własne gminy, darowizny

Projekt realizowano od 1 kwietnia do 15 lipca 2008 roku.

PAL 2010 w ramach projektu systemowego „Aktywnie do rozwoju”

Cel ogólny:

Celem ogólnym programu jest podjęcie działań na rzecz aktywizacji i integracji klientów w wieku 15-25 lat.

Cele szczegółowe:

- 1) Ułatwienie dostępu do zdobywania i podnoszenia wiedzy, kwalifikacji i umiejętności społecznych i zawodowych
- 2) Ułatwienie dostępu do poradnictwa psychologicznego i zawodowego
- 3) Pobudzenie aktywności społecznej i poprawa funkcjonowania w życiu społecznym

W trakcie trwania projektu zorganizowano cykl szkoleń dla młodzieży w wieku 15-25 lat z terenu gminy. W programie szkoleń znalazły się m.in.:

Rozwój umiejętności komunikacji interpersonalnej i autoprezentacji(2 dni),

1. Wizaż i stylizacja (4 dni),
2. Aranżacja wnętrz (5 dni),
3. Mała gastronomia (4 dni),
4. Warsztat komputerowy, administracja biurowa (3 dni),
5. Zajęcia z doradcą zawodowym wraz z kursem przedsiębiorczości, (3 dni)
6. Indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym,
7. Warsztaty twórczej kreatywności (2 dni).

Czas trwania projektu od kwietnia do 10 grudnia 2010 r.

PAL 2011 skierowany dla osób niepracujących w wieku 18-64 lata oraz ich otoczenia realizowany w ramach projektu systemowego „Aktywnie do rozwoju” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego POKL W 2011r

W ramach projektu wsparcia udzielono 20 osobom (12 niepracującym klientom GOPS, 8 osobom z ich otoczenia) w wieku 18-64 lat.

Cel ogólny:

Celem ogólnym programu jest podjęcie działań na rzecz aktywizacji i integracji niepracujących klientów pomocy społecznej będących w wieku 18-64 lata i ich otoczenia.

Cele szczegółowe:

- 1) Ułatwienie dostępu do zdobywania umiejętności o charakterze społecznym i zawodowym
- 2) Ułatwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego
- 3) Pobudzenie aktywności społecznej i poprawa funkcjonowania w życiu społecznym

Zaplanowano do realizacji:

W ramach aktywnej integracji: warsztaty grupowe z zakresu podnoszenia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych w okresie od V-IX dla 20 uczestników

- a) poprawy motywacji i wizerunku 15 godzin (warsztat wyjazdowy)
- b) gospodarowania budżetem 15 godzin
- c) wychowawczy 15 godzin
- d) umiejętności interpersonalnych 15 godzin
- e) przygotowanie do powrotu na rynek pracy 15 godzin
- f) radzenia sobie ze stresem - czas trwania warsztatu 2 dni po 7,5 godz = 15 godzin

poradnictwo specjalistyczne w ramach aktywnej integracji– dyżury w okresie od III-XI.2011 r - indywidualne poradnictwo specjalistyczne realizowane w siedzibie GOPS w Nowej Wsi w wymiarze 20 godzin zegarowych

Działania środowiskowe- Czerwiec Aktywnych Społeczności dla uczestników PAL oraz wszystkich chętnych mieszkańców gminy Michałowice:

- 3 wydarzenia kulturalno-rozrywkowe
- wyjazd integracyjny
- spotkanie obywatelskie dla uczestników PAL oraz wszystkich chętnych mieszkańców gminy Michałowice
- warsztat tworzenia biżuterii dla uczestników PAL oraz wszystkich chętnych mieszkańców gminy Michałowice

Wolontariat w ramach aktywnej integracji

- warsztat dla wolontariuszy

- organizacja Dnia Wolontariatu
- działania promujące wolontariat
- spotkania Klubu wolontariusza

Praca socjalna

Uczestnicy PAL będą objęci pracą socjalną przez aspiranta pracy socjalnej i pracownika socjalnego

Koszt realizowanych działań: 73 700 zł, w całości finansowane z EFS

IV. GMINA SŁUPNO

Program Aktywności Lokalnej Gminy Słupno na lata 2008 – 2013

1. Cel główny

Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywizowanie społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym

2. Cele szczegółowe

- stworzenie warunków dla powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej gminy Słupno.
- wsparcie postaw obywatelskich poprzez promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji oraz edukację.
- poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych.
- aktywna integracja społeczności lokalnej.

3. Działania realizacyjne

- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną.

- otwarcie instytucji samorządowych na trójsektorową współpracę, z instytucjami pozarządowymi, biznesem i lokalną społecznością.
- wspieranie organizacyjne oraz finansowe lokalnych inicjatyw.
- wyłanianie lokalnych animatorów, liderów.
- poprawa dostępu do informacji publicznej.
- promowanie i wspieranie działań obywatelskich takich jak: wolontariat, grupy samopomocy, grupy edukacyjne.
- systematyczne badanie potrzeb mieszkańców.
- pomoc w poszukiwaniu środków finansowych.

4. Adresaci działań

Działania realizowane w ramach PAL są adresowane do osób zamieszkujących obszar wszystkich wsi wchodzących w skład gminy Słupno.

5. Przewidywane rezultaty programu

Brak informacji

6. Realizatorzy

- Urząd Gminy w Słupnie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupnie,
- pozostałe jednostki organizacyjne i pomocnicze,
- organizacje pozarządowe
- prywatni przedsiębiorcy.

7. Zasoby służące realizacji programu

Brak informacji

8. Finansowanie

Środki własne gminy, źródła zewnętrzne.

PROJEKTY I PROGRAMY REALIZOWANE W GMINIE SŁUPNO:

GOPS w Słupnie prowadzi działania wykraczające poza wąsko rozumianą pomoc społeczną, rozpatrywaną często jako przyznawanie i wypłacanie świadczeń społecznych. W 2005 roku ośrodek otrzymał Certyfikat Jakości Pracy Metodą CAL. Jako instytucja wdrażająca model CAL, GOPS w Słupnie:

- jest miejscem, które służy ożywianiu i integracji społeczności lokalnej gminy
- tworzy w środowisku koalicję wokół problemów lokalnych,
- inicjuje ruchy samopomocowe i obywatelskie,
- promuje i wdraża pracę wolontarystyczną i zespołową,
- inicjuje lokalne akcje i wydarzenia,
- działa w oparciu o programy i projekty.

W ramach PAL w gminie zrealizowano następujące projekty:

1. Aktywniej przez życie - czwarta edycja (2011 rok)

Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, PO KL - Priorytet VII Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Podziałanie 7.1.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Projekt „Aktywniej przez życie” jest realizowany w partnerstwie z Parafią Rzymskokatolicką pod weź. św. Marcina w Słupnie

Całkowita wartość projektu – 118 557,14 zł.

Działania projektu kierowane były do mieszkańców gminy Słupno, w szczególności do osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, osób w wieku aktywności zawodowej (15-64 lata), niezatrudnionych lub zatrudnionych zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także

do otoczenia osób wykluczonych oraz osób niepełnosprawnych.

Głównym celem projektu było zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej adresatów projektu.

PAL 1 - Wolontariat – działania mające na celu wsparcie i wzmocnienie funkcjonującego przy GOPS wolontariatu poprzez szkolenia z zakresu wolontariatu, doradztwo zawodowe oraz wyjazd na wizytę studyjną do wybranego, sprawnie działającego centrum wolontariatu w celu zdobycia nowych doświadczeń i wykorzystania dobrej praktyki na własnym terenie na rzecz swoich mieszkańców.

Wolontariusze odbyli wizytę studyjną w Gołdapi. W wizycie uczestniczyło 10 osób współpracujących z GOPS w Słupnie. Wolontariusze zapoznali się z działalnością Centrum Wolontariatu funkcjonującego przy Stowarzyszeniu "Partnerstwo Sztuk" w Gołdapi. Podczas spotkania w siedzibie stowarzyszenia zaprezentowano uczestnikom wizyty programy i projekty realizowane szczególnie na rzecz integracji i aktywizacji. Wolontariusze GOPS mieli również możliwość uczestniczenia w spotkaniu z młodzieżą działającą w Centrum Wolontariatu oraz z grupą integracyjną (grupa młodzieży i osób niepełnosprawnych). Wizyta studyjna miała na celu edukację i integrację grupy wolontariackiej poprzez nabycie nowych doświadczeń, wspólne działanie oraz wspólne spędzenie czasu wolnego.

W projekcie założono także zaangażowanie wolontariuszy w działania przewidziane w realizacji PAL 2 grupa samopomocowa (wsparcie osób niepełnosprawnych).

PAL 2 - Grupa samopomocowa- działania podjęte w ramach tego zadania miały na celu powstanie grupy samopomocowej, działającej jako grupa wsparcia dla osób dorosłych

niepełnosprawnych intelektualnie. Programem objęto 10 osób niepełnosprawnych i nieaktywnych zawodowo. Działania miały na celu wzrost samodzielności, poczucia własnej wartości oraz integrację społeczną z otaczającym je środowiskiem. Dla uczestników zorganizowano warsztaty rehabilitacyjnych z wykorzystaniem dogoterapii i hipoterapii, a

także wycieczkę rekreacyjną mającą na celu integrację tych osób oraz integrację ze środowiskiem lokalnym.

2. Aktywniej przez życie - trzecia edycja (2010 rok)

Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, PO KL - Priorytet VII Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Podziałanie 7.1.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Projekt realizowany w partnerstwie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bulkowie

Całkowita wartość projektu - 236 634,08 zł.

Projekt skierowany był do mieszkańców gminy Słupno i mieszkańców gminy Bulkowo, w szczególności do osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, osób w wieku aktywności zawodowej (15-64 lata), niezatrudnionych lub zatrudnionych zagrożonych wykluczeniem społecznym, otoczenia osób wykluczonych, niepełnosprawnych.

Głównym celem projektu było zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej adresatów działań.

W ramach Programu Aktywności Lokalnej w projekcie zrealizowano poniższe działania:

Teatr Integracyjny - 20 osób z terenu gminy Słupno zostało objętych - teatroterapią, choreoterapią, filmoterapią i ludoterapią, a także treningiem podniesienia kompetencji i umiejętności społecznych mających na celu nauczenie radzenia sobie w sytuacjach trudnych, oraz zwiększenia zaradności życiowej osób niepełnosprawnych.

Kurs Szkoły Ludowej - 20 osób z terenu gminy Bulkowo uczestniczyło w kursie szkoły ludowej. Uczestnicy zostali objęci treningiem kompetencji i umiejętności społecznych, animacją lokalną, a także usługami doradcy zawodowego. Celem działań było podniesienie kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych.

W ramach PAL powstał również krótki film opowiadający o codziennym życiu 5 mieszkańców gminy. Wzięli w nim udział aktorzy amatorzy z grupy teatralnej „A było to tak...”, działającej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Słupnie, dzieci i młodzież z terenu gminy Słupno, profesjonalni aktorzy, a gościnnie wystąpili m. in. Marszałek Województwa, Starosta Płocki, Wójt Gminy Słupno, Radni Gminy Słupno, Duszpasterze Parafii św. Marcina w Słupnie, funkcjonariusze posterunku Policji w Słupnie, pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Kultury w Słupnie a także gwiazdy muzyki.

3. Aktywniej przez życie (2009 rok)

Projekt realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupnie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII „Promocja integracji społecznej”, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem głównym projektu: zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób nieaktywnych zawodowo – zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich najbliższego otoczenia i ukazanie nowych form aktywności.

Cele szczegółowe projektu:

- wzmocnienie psychiczne,
- zwiększenie samooceny, poczucia własnej wartości i motywacji do działania,
- wyposażenie w podstawowe kompetencje społeczne,
- wspieranie i promowanie integracji środowiskowej ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych,

- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, młodzieży i rodzin niewydolnych wychowawczo.

Adresaci projektu:

- 8 osób niepełnosprawnych,
- 5 osób zatrudnionych zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym 3 rolników),
- 1 osoba nieaktywna zawodowo,
- 1 osoba bezrobotna,
- 4 osoby w wieku 15-25 lat zagrożonych wykluczeniem społecznym.,
- otoczenie osób aktywizowanych - (35 osób w ramach kontraktów – członkowie rodzin, 10 osób w ramach Programu Aktywności Lokalnej, 70 osób w ramach działań o charakterze środowiskowym).

Razem 115 osób

Całkowita wartość projektu: 189 886,78 zł

Partnerzy projektu:

- Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku,
- Stowarzyszenie PATRON

Działania podjęte w projekcie realizowano z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji, pracy socjalnej, a także działań środowiskowych mających na celu rozpoznanie potrzeb i zasobów lokalnych.

Działania podejmowane w projekcie w ramach PAL:

Aktywizacja społeczna:

- teatr integracyjny – zajęcia teatralne w Teatrze Dramatycznym w Płocku,
- organizacja i sfinansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych,

- organizacja i sfinansowanie uczestnictwa w grupach samopomocowych,
- zorganizowanie i sfinansowanie usług doradcy zawodowego.

Praca socjalna:

- zatrudnienie pracownika socjalnego, uczestniczącego w rekrutacji i realizacji kontraktów socjalnych, a także upowszechnianie gmina pracy socjalnej w środowisku

Wsparcie finansowe:

- wsparcie w postaci zasiłków celowych i okresowych dla rodzin

Działania o charakterze środowiskowym:

- organizacja i realizacja wyjazdu integracyjnego – wycieczka jednodniowa,
- analiza lokalnych problemów poprzez stworzenie w 6 wioskach „Map zasobów i potrzeb”,
- zorganizowanie 6 debat społecznych dla mieszkańców,
- zorganizowanie treningu umiejętności społecznych dla 10 osób.

V. GMINA CZARNA DĄBRÓWKA

22 maja 2009 roku rada Gminy czarna Dąbrówka przyjęła do realizacji Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Czarna Dąbrówka:

- Wioska tematyczna w Karwnie
- Klub Młodzieżowy - realizowany w ramach projektu systemowego PO KL Priorytet VII Działanie 7.1.1. “Teraz człowiek”

Program Aktywności Lokalnej: „Wioska tematyczna” (2009 – 2010)

1. Cel ogólny

Tworzenie wioski tematycznej będącej narzędziem wchodzenia i powrotu na rynek pracy mieszkańców wsi z obszarów marginalnych. Zwiększanie aktywności społecznej i zawodowej oraz uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym swojej wsi, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Cele szczegółowe

- budowa więzi społecznych
- pobudzenie przedsiębiorczości oraz wykorzystywania zasobów wsi Karwno
- pobudzenie umiejętności wykorzystania własnych zasobów przez mieszkańców Karwna
- podniesienie kwalifikacji zawodowych,
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego;
- zwiększenie motywacji do działania i wiary we własne siły;
- zwiększenie dostępu i uczestnictwa w działaniach o charakterze integracyjnym,
- aktywizującym, informacyjnym oraz edukacyjnym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- wsparcie i promowanie postaw prospołecznych;
- podniesienie kompetencji życiowych oraz umiejętności społecznych mieszkańców.

3. Działania realizacyjne

Tab. 3. Działania realizowane w ramach PAL Wioska tematyczna w Karwnie, w latach 2009 - 2010

Działania realizacyjne PAL Wioska Tematyczna	
2009 (23 uczestników)	2010 (17 uczestników)
Szkolenie "Umiejętność rozwiązywania konfliktów, negocjacje i mediacje-trening pracy w zespole"	Animacja środowiska z zakresu dydaktyki cyrku, kuglarstwa i zabaw - przygotowanie do roli trenerów,
Szkolenie "Sztuka sprzedaży - nowy sposób postrzegania i promowania wsi"	Warsztaty bębniarskie,
Szkolenie "Organizacja imprez okolicznościowych"	Warsztaty teatralne,
Szkolenie "Przygotowanie terenu i prowadzenie gry terenowej"	

Źródło: Opracowanie własne

4. Adresaci działań

Program skierowany jest do mieszkańców sołectwa Karwno, którzy należą do grupy osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia oraz świadczeniobiorców pomocy społecznej i młodzieży w wieku 15-25 lat

5. Przewidywane rezultaty programu

- Rozwój w kierunku tworzenia wioski tematycznej podporządkowany idei i tematowi wsi tematycznej.
- Pobudzanie środowiska do aktywnego rozwiązywania problemów – działania samopomocowe.
- Tworzenie więzi społecznych w środowisku lokalnym.
- Wzrost przedsiębiorczości, kreatywności i wiary we własne możliwości.
- Wzrost zaangażowania mieszkańców w życie społeczne poprzez stworzenie odpowiednich warunków i przełamanie istniejących barier mentalnych.
- Nawiązanie pozytywnych relacji między mieszkańcami wsi przez podniesienie ich umiejętności społecznych.
- Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące.
- Wyłonienie i usamodzielnienie nowych liderów lokalnych oraz wzmocnienie liderów działających już w środowisku.
- Wzrost zaangażowania instytucji oraz organizacji pozarządowych w podejmowanie działań istotnych dla danej społeczności.
- Usprawnienie przepływu i dostępu do informacji istotnych dla poprawnego funkcjonowania społeczności lokalnych.

6. Realizatorzy

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrowce,
- organizacje pozarządowe,
- świetlica środowiskowa w Karwnie
- Sołectwo Karwno
- przedstawiciele samorządu terytorialnego

7. Zasoby służące realizacji programu

Brak informacji

8. Finansowanie

Brak informacji

Program Aktywności Lokalnej „Klub Młodzieżowy” - realizowany w ramach projektu systemowego PO KL Priorytet VII Działanie 7.1.1. “Teraz człowiek” (2009 rok)

1. Cel główny programu

Głównym celem Programu Aktywności Lokalnej jest zintegrowanie i udzielenie wsparcia młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym

2. Cele szczegółowe

- poprawa funkcjonowania społecznego uczestników;
- organizacja czasu wolnego młodzieży pod opieką osoby dorosłej;
- wzrost wiedzy na temat potencjału osobistego i predyspozycji zawodowych wśród młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym;
- ukierunkowanie na lepsze funkcjonowanie emocjonalne i intelektualne młodzieży uczestniczącej w Programie;
- korygowanie zaburzeń i budowanie lepszych relacji międzyludzkich; w tym rozwijanie umiejętności planowania kariery zawodowej i autoprezentacji;
- stworzenie warunków do osobistego rozwoju młodzieży najbardziej zaniedbanej, która pozostaje poza systemem opieki i wsparcia;

3. Działania realizacyjne

- Szkolenie grafik komputerowy z umiejętnością projektowania stron WWW
- Warsztaty „zaplanuj swoją przyszłość – plan indywidualnego działania
- Warsztaty aktywizująco –integrujące obejmujące trening komunikacji interpersonalnej, autoprezentację, umiejętność podejmowania decyzji

4. Adresaci działań

Działania skierowane były do 13 osób w wieku 15-23 lata zamieszkujących na terenie gminy Czarna Dąbrówka i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

5. Przewidywane rezultaty programu

Brak informacji

6. Realizatorzy

GOPS w Czarnej Dąbrówce

7. Zasoby służące realizacji programu

Brak informacji

8. Finansowanie

Brak informacji

VI. GMINA KOWALA

„Program Aktywności Lokalnej dla gminy Kowala na lata 2010-2011”

1. Cel główny programu

Zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców gminy w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia lub środowisk marginalizowanych i integracji społecznej tych grup.

2. Cele szczegółowe

- Zwiększenie wiedzy na temat potrzeb i problemów grup społecznych
- Ograniczenie obszarów wykluczenia społecznego.
- Poprawa jakości życia mieszkańców gminy i wybranych grup.
- Animowanie inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych,
- Prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym.
- Zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych w przypadku osób pozostających poza rynkiem pracy.

- Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych.
- Zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich świadomości obywatelskiej.
- Wsparcie i promowanie postaw społecznych.
- Kultywowanie tradycji i aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym.
- Wypracowanie modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców,
- Wyłonienie lidera lub lokalnych liderów.
- Wzrost efektywności pomocy społecznej.

3. Działania realizacyjne

- Badanie potrzeb i problemów grup oraz społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zawiązanie lokalnych koalicji na rzecz integracji i przeciwko wykluczeniu społecznemu.
- Budowanie samoorganizacji społecznej (inicjowanie powstania grup samopomocowych lub grup obywatelskich).
- Promowanie idei wolontariatu.
- Prowadzenie punktów informacyjno-doradczych dla grup i społeczności lokalnych
- Organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych.
- Poradnictwo (psychologiczne, pedagogiczne i inne) dla dorosłych, młodzieży i dzieci.
- Szkolenia i warsztaty dla dorosłych w ramach projektu EFS.
- Prowadzenie wykładów i pogadanek w ramach permanentnej edukacji wszystkich grup wiekowych.
- Rozbudowywanie świadczeń wspierających aktywność.
- Promocja działań prospołecznych.

- Wspieranie rozwoju różnych form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców, w tym w szczególności klientów pomocy społecznej.
- Prowadzenie rzecznictwa interesów osób i grup defaworyzowanych.
- Prace remontowe w ramach wolontariatu oraz prac społecznie użytecznych
- Organizowanie i inicjowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym (np. Dzień Dziecka, Przywitanie Lata, Dzień Ziemniaka, Zawody Pokoleniowe...).
- Prowadzenie zajęć skierowanych do młodzieży w wieku 15-25 lat (np. warsztaty kreatywnego myślenia, warsztaty komunikacji, warsztaty asertywności i rozwiązywania problemów, nauka gospodarowania czasem wolnym, zajęcia plastyczne, rekreacyjno-sportowe).
- Dokonanie ewaluacji podejmowanych zadań.
- Inne zgodne z celami programu jeśli wynikają z uzasadnionych potrzeb

4. Adresaci działań

Program kierowany jest do osób będących:

- członkami społeczności lokalnych w poszczególnych rejonach gminy, rejonu te zaś określane będą osobną metodą diagnozy problemu,
- osobami skupionymi wśród konkretnych grup społecznych,
- osobami doświadczającymi bezrobocia lub zagrożonych bezrobociem,
- osobami zagrożonymi dysfunkcjami oraz ich najbliższego otoczenia, zgodnie z rozpoznanymi potrzebami,
- osobami wykluczonymi lub zagrożonymi wykluczeniem szczególnie z powodu niepełnosprawności i uzależnienia,
- osobami żyjącymi w rodzinach niepełnych,
- osobami w wieku 15-25 lat pochodzących z tych środowisk.

5. Przewidywane rezultaty programu

- Zwiększenie integracji społeczności lokalnej i grup społecznych,
- Zdiagnozowanie potrzeb i problemów oraz planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby,
- Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów,
- Podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych,
- Wprowadzenie nowych form i metod pracy środowiskowej,
- Stworzenie platformy współpracy i porozumienia lokalnej społeczności,
- Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące,
- Wzrost zaangażowania instytucji oraz organizacji pozarządowych w zakresie podejmowania działań środowiskowych,
- Realizacja projektów inicjowanych i współfinansowanych przez lokalne społeczności,
- Wzrost kompetencji społecznych grup de faworyzowanych,
- Wzrost umiejętności poruszania się na rynku pracy u osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem,
- Stały monitoring potrzeb środowiska lokalnego,
- Zwiększenie aktywności osób wykluczonych w społeczeństwie,
- Wsparcie lokalnych liderów poprzez pomoc techniczną i dostęp do informacji.

6. Realizatorzy

- Lider Programu - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali
- Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu
- Lokalny biznes
- Urząd Gminy w Kowali
- Placówki edukacyjne
- Policja

- Media

7. Zasoby służące realizacji programu

Brak informacji

8. Finansowanie

Działania realizowane w ramach Program Aktywności Lokalnej finansowano z następujących źródeł:

3. Środki unijne – Program Operacyjny Kapitał Ludzki – projekty systemowe dla ośrodków pomocy społecznej
4. Środki własne gminy
5. Środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych (donatorów, pozyskiwane w innych konkursach projektowych)
6. Sponsorzy.

PAL 2010 rok „Świetlica Środowiskowa w Rudzie Małej”

1. Cel główny:

Celem „Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Kowala” jest zwiększenie aktywności społeczno zawodowej mieszkańców gminy w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia lub środowisk marginalizowanych i integracji społecznej tych grup

2. Działania

- Założenie świetlicy w Rudzie Małej.
- Badanie potrzeb i problemów grup oraz społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zawiązanie lokalnych koalicji na rzecz integracji i przeciwko wykluczeniu społecznemu.
- Budowanie samoorganizacji społecznej (inicjowanie powstania grup samopomocowych lub grup obywatelskich).

- Promowanie idei wolontariatu.
- Prowadzenie punktów informacyjno-doradczych dla grup i społeczności lokalnych.
- Organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych.
- Poradnictwo (psychologiczne, pedagogiczne i inne) dla dorosłych, młodzieży i dzieci.
- Szkolenia i warsztaty dla dorosłych w ramach projektu EFS.
- Prowadzenie wykładów i pogadanek w ramach permanentnej edukacji wszystkich grup wiekowych.
- Rozbudowywanie świadczeń wspierających aktywność.
- Promocja działań prospołecznych.
- Wspieranie rozwoju różnych form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców, w tym w szczególności klientów pomocy społecznej.
- Prace remontowe w ramach wolontariatu oraz prac społecznie użytecznych
- Organizowanie i inicjowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym turystycznym (np. Dzień Dziecka, Przywitanie Lata, Dzień Ziemiaka, Zawody Pokoleniowe...).
- Dokonanie ewaluacji podejmowanych zadań.
- Inne zgodne z celami programu, jeśli wynikają z uzasadnionych potrzeb

3. Realizatorzy

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali
- Urząd Gminy w Kowali
- OSP w Rudzie Małej
- Świetlica „Szansa” w Kowali
- Publiczne Gimnazjum w Parznicach

4. Finansowanie:

Program sfinansowany ze środków własnych gminy oraz środków UE (EFS).

Budżet na 2010 r.: 41 700 zł

Tab. 4 Przedsięwzięcia realizowane przez świetlicę środowiskową w Rudzie Małej, PAL w ramach projektu: „Pomoc społeczna bardzo często skuteczna”:

Przedsięwzięcie	Działania	Liczba uczestników
Impreza integracyjna „Święto majowe”	Zawody sportowe Konkursy rysunkowe Konkursy wiedzy Poczęstunek	32 osoby
Spotkanie integracyjne z okazji Dnia Dziecka	Prezentacja muzyki dziecięcej Pokazy talentów Zabawy i tańce w grupie Poczęstunek Pokaz sprawnościowy OSP	18 osób
Spotkanie integracyjne	Zabawa taneczna dla dorosłych	35 osób
Powitanie wakacji	Pokaz sztuki nowoczesnej - grafitti Konkurs z grafitti Pokazy tańca nowoczesnego Grill	24 osoby
Zabawa taneczna dla seniorów	Zabawa taneczna	28 osób
„Dancyng z Koszyczkiem”	Zabawa taneczna	32 osoby
Wyjazd do kina Helios w Radomiu	-	41 osób
Spotkanie z psychologiem	Komunikacja interpersonalna, trening umiejętności, umiejętności społeczne	9 osób
Warsztaty prowadzone przez psychologa- sposoby powrotu na rynek pracy osób	Wykład nt bezrobocia Ćwiczenia: zarządzanie czasem,	b.d.

bezrobotnych	kreatywność, komunikacja, umiejętności społeczne	
Szkolenie z wolontariatu	Promowanie idei wolontariatu	15 osób
Zajęcia edukacyjne z lekarzem specjalistą (ginekolog, internista)	Wykład: zagrożenia XXI wieku i profilaktyka zdrowotna; Mechanizm rozwoju raka szyjki macicy i związana z nim profilaktyka	20 osób
Zajęcia edukacyjne	Wykład: prawidłowe gospodarowanie budżetem i zarządzanie długiem	17 osób
Zajęcia edukacyjne ze specjalistą (terapeuta)	Wykład i warsztaty: uzależnienie i współuzależnienie wśród dzieci i młodzieży Emisja filmów edukacyjnych	13 osób
Koncert muzyki szantowej	-	240 osób
Wyjazd do teatru	-	43 osoby

Źródło: opracowanie własne

PAL 2011 „ŚWIETLICA ŚRODOWISKOWA W KOSOWIE”

1. Cel główny

Celem „Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Kowala" jest zwiększenie aktywności społeczno - zawodowej mieszkańców gminy w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia lub środowisk marginalizowanych i integracji społecznej tych grup.

2. Działania

- Założenie świetlicy w Kosowie.
- Badanie potrzeb i problemów grup oraz społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zawiązanie lokalnych koalicji na rzecz integracji i przeciwko wykluczeniu społecznemu.
- Budowanie samoorganizacji społecznej (inicjowanie powstania grup samopomocowych lub grup obywatelskich).
- Promowanie idei wolontariatu.
- Prowadzenie punktów informacyjno-doradczych dla grup i społeczności lokalnych.
- Organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych.
- Poradnictwo (psychologiczne, pedagogiczne i inne) dla dorosłych, młodzieży i dzieci.
- Szkolenia i warsztaty dla dorosłych w ramach projektu EFS.
- Prowadzenie wykładów i pogadanek w ramach permanentnej edukacji wszystkich grup wiekowych.
- Rozbudowywanie świadczeń wspierających aktywność.
- Promocja działań prospołecznych.
- Wspieranie rozwoju różnych form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców, w tym w szczególności klientów pomocy społecznej.
- Prace remontowe w ramach wolontariatu oraz prac społecznie użytecznych
- Organizowanie i inicjowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym, turystycznym (np. Magiczna Noc Świętojańska, Kolory Lata, Międzypokoleniowy Rajd Rowerowy, Dzień Ziemiaka, Wyjazd mikołajkowy do Krainy Śniegu...).
- Dokonanie ewaluacji podejmowanych zadań.
- Inne zgodne z celami programu jeśli wynikają z uzasadnionych potrzeb.

3. Realizatorzy

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali

2. Urząd Gminy w Kowali

3. OSP w Kosowie
4. Świetlica „Szansa” w Kowali

4. Źródła finansowania:

1. EFS
2. Środki własne budżetu Gminy

Budżet projektu: 58.870 zł

Tab. 5: Oferta działań świetlicy środowiskowej w Kosowie

Przedsięwzięcie	Działania	Liczba uczestników
Zajęcia aerobowe	aerobic	17 osób
Aniolbus – Stowarzyszenie Podwórkowe Anioły	Zabawy i gry dla dzieci zorganizowane w świetlicach w Kowali, Dąbrówce Zabłotnej i Kosowie	115 osób (Kosowie 30 dzieci)
Spotkania rodzinne: Dzień ziemniaka w Kosowie	Konkursy Występy i pokazy artystyczne Grill	115 osób
Spotkania rodzinne: Międzypokoleniowy Rajd Rowerowy	Rajd rowery, w tym zwiedzanie historycznych miejsc w gminie Piknik Konkursy	26 osób
Spotkanie rodzinne Kolory Lata	Gry, zajęcia edukacyjne i zabawy dla dzieci	180 osób
Magiczna Noc Świętojańska w Kosowie	Spektakl Poczęstunek przygotowany przez Klub Seniora	180 osób

	Zabawy dla dzieci Konkursy Zawody sportowe	
Kółko teatralne	Bezpłatne zajęcia teatralne dla dzieci i młodzieży z Kosowa i Augustowa	b.d.
Koło muzyczne	Bezpłatne zajęcia dla dzieci i młodzieży z Kosowa i Augustowa	b.d.
Zajęcia sportowe	Bezpłatne zajęcia Nordic Walking	b.d.

Źródło: Opracowanie własne